

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
7 administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja tristoletna petiti-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr. če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvenemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 286.

V Ljubljani, v četrtek 12. decembra 1889.

Letnik XVII.

Državni zbor.

Z Dunaja, 11. decembra.

Mornarski red.

Za primorske pokrajine je velike važnosti novi mornarski red, ki ga ravnokar obravnava državni zbor. Ni torej čuda, da se je pri tem predmetu več južno-slovanskih poslancev oglasilo k besedi, izmed katerih je prvi govoril Dalmatinec Borčić. Razpravljal je razmere v Dalmaciji in se je izpodtikal nad tem, da so se pri sestavi mornarskega reda preveč držali dotičnega nemškega zakona, namesto da bi se bili ozirali na določbe italijanske, ki so našim razmeram primernejše. Predloženi načrt je tudi nezadosten, ker bi moral novi zakon obsegati vse določbe o mornarstvu in že obstoječe odredbe spraviti v enotno celoto. To pa se ni zgodilo in tudi po veljavnosti novega mornarskega reda bomo še zmerom imeli celo zmes okrožnic, odredb in patentov, ki jih nobeden mornar ne more vseh poznati. Predloženi načrt ne kaže nobenega napredka in potrebam trgovske mornarice ne zadostuje, ker se vse določbe, razun kazenskih, nahajajo že v drugih še sedaj veljavnih ukazih in v mornarskem patentu. Avstrijski trgovinski mornarici je treba mornarskega reda in mornarskega prava, in vlada pa državni zbor bi si pridobila velike zasluge, če bi ju ustanovila, predloženi načrt pa ne velja dosti in zbornica naj ga odkloni.

Dalmatinski poslanci so pazno poslušali svojega tovariša in končavšega pozdravljali z dobro-klici; kako malo pa so sami med seboj dogovorjeni, kaj prav za prav hočejo, priča govor drugega dalmatinskega poslanca dr. Masovčiča, ki je trdil, da določbe predloženega mornarskega reda spadajo prav za prav v trgovsko pravo. Tudi gmotno-pravne določbe niso zadostne, vendar pa je nasproti poslancu Borčiću svoj govor sklepal z zagotovilom, da glasuje za prestop v posebno razpravo.

Tudi tržaški poslanec pl. Stalitz se je znašal nad Borčićevim sklepom, češ, da bi bilo primerneje staviti natančne predloge, kakor pa priporočati, naj zbor celi zakon zavrže. Tržaški deželni zbor in tržaška trgovinska in obrtniška zbornica sta pri raznih prilikah nujno zahtevala sostavo mornarskega prava; ker je pa predloženi načrt del tega prava, bode on glasoval za posebno razpravo.

Kakor sem že včeraj omenjal, govoril je takoj za Borčićem trgovinski minister markez Bacquehem, ki je pojasnjeval načela, katerih se je vlada pri sestavi tega načrta držala. Vodile ste jo zlasti dve misli: 1. ohraniti dosedanje od skušnje potrjene določbe in vsprejeti le po skušnji ali vsled drugačnih razmer za potrebno spoznane premembe, in 2. vse te reči lepo vravnati in razdeliti. Z ozirom na to treba je bilo vso stvarino deliti v tri vrste. Prva zadeva določbe gledé avstro-ogerske trgovske zastave, raznih mornarstvenih kategorij in mornarstvenih pisem. Druga se razteza na pravice in dolžnosti mornarskega osebja v javnem in privatnem oziru; tretja pa na ožje privatno mornarsko pravo. Prva vrsta bila je zakonito vravnana s postavo z dné 7. maja 1879, druga se ima vravnati s predloženim načrtom in gledé tretje se delajo potrebne priprave, ki so že tolikanj dovršene, da bode vladi skoraj mogoče zbornici predložiti načrt dotičnega zakona. Minister priznava, da pričujoči načrt ne bode naravnost vplival na gmotno povzdigo trgovinske mornarice, posredno pa se bode to vendar-le v neki meri godilo. Mnogo težav, ki dandanes zavirajo našo trgovinsko mornarico, bode s tem zakonom odpravljenih, njih notranja delavnost se bode pospešila, in če pridejo zá-njo zopet boljši časi, kakor je upati, se bodo mornarji z novo gorečnostjo poprijeli svojega poklica in želi obilno plačilo za svoje prizadevanje.

V juternji seji govorita še isterski poslanec dr. Vitezić in dr. Zucker pa poročevalec Nadherny, potem morebiti tudi še justični minister

grof Schönborn, ki bo imel zagovarjati pravno stran predloženega načrta. Ker je pred tem predmetom še nekaj drugih reči na dnevnem redu, pride zbornica jutri težko do posebne razprave.

Deželnobrambovski minister

je včeraj odgovarjal na Lippertovo interpelacijo zaradi nekega ne službujočega deželnega brambovca, ki je bil prišel v vojaško pisarno po neko spričevalo in dejan v zapor, ker v kancelijo prišedšega polkovnika ni v drugič dostojno pozdravil. Minister je rekel, da je dotični brambovec s svojim nedostojnim obnašanjem sicer sam zakrivil svoje kaznovanje, da pa postopanje vojaške oblasti proti njemu v vojnem zakonu ni opravičeno. Zato je ministerstvo o tej zadevi zaukazalo preiskavo, še predno je bila vložena dotična interpelacija. Levičarski poslanci in nemško-liberalni listi so bili s tem odgovorom jako zadovoljni.

Novih interpelacij

bilo je tudi včeraj na koncu seje dokaj. Poslanec Adamc je vprašal poljedelskega ministra, hoče li skoraj predložiti načrt zakona, s katerim se na novo z ameriškimi trtami nasajeni vinogradi za 10 let oproščujejo zemljiškega davka?

Poslanec Pscheiden in tovariši želé zvedeti, je li ministru notranjih zadev znano, da nemški v Lipskem tiskani list „Freie Glocken“ med delavci izpodkopuje vero in razširja sovrašтво do katoliške cerkve in njenih služabnikov.

Poslanec Habermann hoče vedeti, kdaj reši justični odsek predlog gledé po rudnikih provzročeni škod? Načelnik justičnega odseka dr. Tonkli mu odgovarja, da zaradi načrta gledé sumaričnega postopanja odseku ni bilo mogoče se s to rečjo dosedaj baviti, da se pa ta zadeva ne bode več odkladala.

Steinwender se je obrnil do predsednika dr. Smolke z vprašanjem, kdaj pridejo na vrsto

LISTEK.

Družba sv. Mohora v ljubljanski škofiji.

(Konec.)

Podnormalno število imajo sledeče duhovnije:

I m e	leta	
	1889	1888
Dobovec	3-2	2-5
Črnomelj	3-2	2-0
Loški potok	3-2	2-6
Rovte	3-2	2-8
Stari trg pri Ložu	3-2	3-1
Studeneč	3-2	2-7
Zlato polje	3-2	1-0
Borovnica	3-1	3-1
Kresnice	3-1	2-2
Polhov gradec	3-1	2-8
Predoslje	3-1	3-1
Razdrto	3-1	2-0
Spodnji Tuhinj	3-1	1-0
Št. Vid pri Cirknici	3-1	2-2
Vače	3-1	2-6
Žužemberk	3-1	2-9
Homec	3-0	4-2
Javor pri Zalogu	3-0	2-1

I m e	leta	
	1889	1888
Nevlje	3-0	2-7
Šmarje	3-0	1-8
Škocjan pri Turjaku	3-0	2-8
Zavrac	3-0	3-2
Dole pri Litiji	2-9	3-5
Logatec	2-9	2-8
Mengeš	2-9	2-9
Radovica	2-9	3-5
Gozd	2-8	1-8
Orehok	2-8	1-8
Semič	2-8	2-2
Stranje	2-8	1-7
Št. Jur pod Kumom	2-8	1-5
Zatičina	2-8	2-8
Cirknica	2-7	1-7
Duplje	2-7	1-7
Sv. Helena	2-7	2-0
Prečina	2-7	2-9
Studeno	2-7	2-3
Stroge	2-7	1-8
Unec	2-7	2-0
Dolenja vas	2-6	2-2
Krka	2-6	2-6
Moravče	2-6	1-9
Mošnje	2-6	2-3

I m e	leta	
	1889	1888
Vinica	2-6	2-3
Banja loka	2-5	2-3
Budanje	2-5	2-0
Leskovec	2-5	1-9
Stara Oselica	2-5	2-5
Valta vas	2-5	1-7
Vrhopolje	2-6	2-0
Dobrepolje	2-4	2-2
Mokronog	2-4	1-7
Suhorija na Notranjskem	2-4	3-0
Špitalič	2-4	2-2
Zgornji Tuhinj	2-4	1-9
Črni vrh pri Polhovem gradu	2-3	2-1
Št. Janž	2-3	2-2
Mirna peč	2-3	2-3
Sodražica	2-3	1-7
Sv. Trojica pri Cirknici	2-3	2-1
Ustije	2-3	3-4
Št. Vid pri Vipavi	2-3	2-6
Zagradec	2-3	1-8
Kostanjevica	2-2	2-5
Sv. Križ	2-2	1-9
Trnovo	2-2	2-1
Ubeljsko	2-2	2-3
Sv. Gora	2-1	1-2

volitve, ki še niso potrjene? Dr. Smolka, pa tudi načelnik verifikacijskega odseka grof Salm mu obljubita, da bosta to reč kolikor mogoče pospeševala. Ob ¼ 4. uro bila je seja potem sklenjena in prihodnja seja napovedana za jutri 12. t. m.

Leon XIII. in delavci.

III.

Nagovor sv. Očeta se primeroma tako-le glasi: „Pred dvema letoma zbrala se je tukaj okoli nas številna družba delavcev, došlih iz Francoske. Pri najugodnejšem okrilju začeli smo tedaj z njimi slavnostno svoje leto, za katero so nam prinesli svoja voščila kot prvence katoličanov sveta. Ta dan je v našem srcu v tolažljivem, trdnem spominu. Vaša pričujočnost pa, ljubeznjivi sinovi, in vzvišene besede gosp. kardinala, vodje vašega romarskega vlaka, ki jih je nam ravnokar govoril, na novo in skoro da neizbrisno v nas poživljajo ta spomin. — Dobro došli! Udanost, katero Vi v tem trenutku izražate poglavarju katoliške vere, spričuje Vaše najživejše misli. Razumeli ste — in sicer sta Vas tega učila srce in pamet — spoznali ste, da med neprestanimi britkostmi in nadlogami edino le v veri morete najti tolažbo in moč. In v resnici, edino le vera bo odprla Vaša srca neumrljivim nadam; edino vera bo plemenila Vaše delo, ker odkazuje delu mesto, dostojno človeški ceni in prostosti. Najbolj previdno in modro boste torej ravnali, ako se oklepate vere v svojih sedanjih in prihodnjih razmerah. Veseli nas v tem oziru tudi tukaj, da moremo zopet potrditi besede, ki smo jih izpregovorili pri drugi priiliki in katerih ste se Vi ravnokar spominjali. Da, mi ponovimo: Mi obstanemo pri teh resnicah, ker smo prepričani, da bode tudi za Vas cerkev s svojimi nauki dosegla Vaš blagor, kadar se ji bo v (človeški) družbi vrnila čast.

Znano Vam je, kako je poganstvo skušalo rešiti socialno vprašanje: oropali so slabejši del človeštva njegovih pravic, zatirali so njih napore, ovirali so jih, da se niso mogli svojim zmožnostim primerno duševno in нравno razvijati, ter jih pripravili ob vso pravico in moč, — bili so sužnji. — Krščanstvo pa je naznanilo svetu, da je vsa človeška družina brez razločka stanú odločena, da se udeležuje božje dedščine; pojasnilo je krščanstvo, da imajo vsi enako pravico otrok nebeskega Očeta in da so vsi odkupljeni z isto ceno; učilo je, da je človek po natornih pogojih dolžan delati, da je zánj častno in znamenje modrosti, ako se krepko loti dela, in da se malodušno in izdajalsko pregreši nad skoro da najsve-tejšo in prvo dolžnostjo svojo, ako bi se odtegnil delu.

Božji ustanovitelj krščanstva pa je želel delavcem in revežem dati še vplivnejše tolažilo, zato je to tudi potrdil z vzgledom, kar je govoril. On ni imel, kamor bi bil položil svojo glavo; trpel je lakoto in žejo in njegovo očito in skrito življenje je bilo polno težav, stisk in trpljenja. Po njegovem nauku je bogati, — kakor piše Tertulijan, — vstvarjen zato, da je zakladnik božji na zemlji, njemu posebno veljajo vodila, kako koristno rabiti posvetno

imatje, njemu veljajo strašne grožnje Odrašenikove, ako bi zapiral svoje srece nesrečnim in revežem. Vendar to še ni bilo dovolj. Treba je bilo približati reveže in bogatine, treba jih je bilo zvezati z versko, nerazvezljivo vezjo. To nalogo je prevzela ljubezen (charitas). Ona je vstvarila to društveno vez, dala ji moč in spretnost, ki sta bili prej nepoznani; spopolnjevaje samo sebe našla je sredstvo vsemu zlu, tolažilo v vseh bolečinah. Navdušenost, plemenitost in zatajevanje, vse je tekmovalo z brezštevnimi deli in napravami v korist nesrečnih.

Edino po tem potu je bilo mogoče pri neizogibni razliki človeških razmer vsakemu oskrbeti življenje, ki je je mogel prenašati. Stoletja so to rešitev splošno priznavali in vsepovsod spoštovali. Ne dá se sicer tajiti, da so se tudi tedaj ljudje ustavljali ter s silo prevračali obstoječe razmere, vendar to je bilo le bolj omejeno; pregloboko je bila namreč takrat vera vkoreninjena v srcih, zato se ljudje splošno in stalno niso dali oslepiti. Nikdo bi se ne bil drznil zanikati, da je to prava društvena podlaga, nikdo bi se ne bil upal gledé tega ljudstva v večjem obsegu zapeljati in delovati na to, da se uniči človeška družba. Kateri da so bili usodni nauki in dogodki, ki so pozneje zopet omajali socialno poslopje, koje je s toliko vstrajnostjo zgradila cerkev, povedali smo na drugem mestu in tega tukaj ne bomo več ponavljali.

Mi zahtevamo, da se znova utrdi to poslopje, da se svet vrne k duhu in k naukom, ki jih uči krščanstvo; da se vsaj v bistvu, v mnogovrstnih dobrodelnih lastnostih in oblikah primernih novim časovnim razmeram ožive one družbe (korporacije) umetnostij in obrta, ki so nekaj prešinjene s krščanskim duhom pod vodstvom kakor matere skrbne cerkve delovale za gmotne in verske potrebe delavcev, jim lajšale delo, nadzorovale njih prihranila in njih gospodarske razmere, branile njih pravice in podpirale njih opravičene zahteve v povoljni obliki. — Mi zahtevamo, da zopet zavladajo krščanska načela, da se med delodajalci in delavci, med kapitalom in delom ustanovi ona edinost in ono soglasje, ki edino varuje medsebojne koristi, ki pospešuje blagostan posameznih, pa je ob enem tudi podlaga miru in pokoja v javnem življenji.

(Konec sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 12. decembra.

Notranje dežele.

Tržaški mestni zbor je v svoji predvčerajšnji seji vse volitve verificiral. Treba bo še dveh dopolnilnih volitev, ker je bil Mauroner dvakrat voljen, Venezian pa je odložil mandat.

Gospodska zbornica ima danes teden sejo, na katere vsporedu je tudi volitev 21 članov v odsek za posvetovanje o vladni šolski predlogi. Slednjo je, kakor znano, dné 4. maja t. l. vlada gospodski zbornici izročila ter ob enem naznanila državnemu zboru. Napravil je načrt vsestranski slab vtis. Vzlic temu pa piše „N. Fr. Pr.“: „Levica gospodske zbornice je za trdno sklenila, da bo že v odseku pričela odločen boj zoper predlogo!“ V ta namen so izbrani

levičarji: vitez Schmerling, vitez Hasner, dr. Unger in vitez Arneth. Tedaj že zaradi drobtinice, katere nam hoče dati vlada v nadomestilo za versko šolo, tolik vrišč in tako skrbne priprave v nasprotnem nam taboru! Radovedni smo, kaka osoda je določena vladni šolski predlogi.

Stalni kazenski odsek je včeraj potrdil nasvèt dr. Jaquesa, po katerem bodo imeli nedolžno obsojeni pravico, od države zahtevati odškodnino.

Vnanje države.

Kakor poroča „Pol. Corr.“ iz Rima, naročil je **papež Leon XIII.** prelatu msgr. Satolliju, naj na svojem povratku od slavnostij povodom otvorjenja katoliškega vseučilišča v Washingtonu obišče katoliško vseučilišče v Fraiburgu na Švicarskem in vseučilišči v Löwenu in Inomestu.

V **bolgarskem** sobranju je pri razpravi o posojilu 30 milijonov opozicijski Kitančev ostro napadal to predlogo ter nasvetoval, naj se vladi izreče graja zaradi tega, ker je zastavila železnico. Finančni minister je dobro zavrnil ta napad, potem je pa ministerski predsednik v sijajnem govoru dokazal, da je to posojilo le dokaz inozemskega zupanja v bolgarsko plačilno zmožnost, tembolj, ker je posojilo pod ugodnejšimi pogoji sklenjeno, kakor se je to zgodilo pri grškem, rumunskem in prvem srbskem posojilu.

Nemški državni zbor ne bo pred božičnimi prazniki postavil zoper socialiste razpravljaj. Sploh se še ne vé, kakošna usoda čaka to predlogo. Vlada je odločno za določbe gledé iztiravanja, večina državnega zbora pa proti njim. Čuje se že z mnogih strani, da vlada ne bo zahtevala konečne sodbe o tem predmetu od sedanje zbornice, marveč ga bo predložila novemu državnemu zboru. — Kakor pravi „Munch. Fremdenbl.“, imenoval je princ-regent dr. pl. Rampfa za pasovskega škofa na izrečno željo papežev. Katoličanje so s tem korakom liberalne vlade jako zadovoljni.

Francoski republikanski in večina radikalnih listov naglašajo, da je zbornica s potrditvijo Joffrinove izvolitve izvršila čin visoke politične modrosti in skrbil za republiko. Konservativni in boulangistiško časopisje pa pravi, da je Franciji splošnja volilna pravica popolnoma poražena ter je na njeno mesto stopila samovolja oligarhije. — Grof de Mun je zbornici več načrtov izročil, pred vsem pa postavil o vrvanju tovarniškega dela in o varstvu kmetskega posestva. Prva prepoveduje ženskam pomočno delo in zaukazuje nedeljski počitek; druga pa določuje, da se kmetska posestva do vrednosti 5000 frankov ne smejo potom eksekucije prodajati.

Pri otvorjenju provincijalnega sveta v Genovi je predsednik zaključil svoj govor z besedami: „Živel kralj! Živela Italija!“ Tu pa je vstal zastopnik mesta Specije, de Nobili, rekoč: „Kličem sicer „slava!“ domovini, nikakor pa ne kralju. Kralj ne pomeni ničesa več. Monarhija se je preživela ter se ne more strinjati z napredkom.“ Odvetnik Argenti se je v imenu svojih ožjih somišljenikov pridružil tej izjavi ter zahteval, naj se to vsprejme v zapisnik, kar pa predsednik ni dovolil. Včeraj omenjena župana sta vendar prisegla, toda oznanila sta takoj v raznih listih, da ostaneta odločna republikanca. Zloglasni prostozidarski list „Capitale“ navaja te dogodke ter konečno pozivlja vlado, naj si nikakor ne drzne postopati zoper te „mučnike“, kakor sodniki Giordana Bruna. Radovedni smo, kaj poreče vlada k preodkritosrečni izjavi zoper prestol.

Preko Londona se javlja, da bo **brazilijski** ustavodajni narodni zbor takoj v prvi seji imenoval prognanega cesarja za dosmrtnega častnega predsednika brazilijske republike. Narobe svet! Menda so prostozidarski pojmi o pravu že popolnoma zmešani!

I m e	leta	
	1889	1888
Grahovo	2:1	2:2
Lipoglav	2:1	2:0
Rob	2:1	1:7
Zali log	2:1	1:8
Boštanj	2:0	1:9
Col	2:0	1:4
Harije	2:0	2:0
Hinje	2:0	1:7
Metlika	2:0	1:9
Planina pri Vipavi	2:0	2:7
Prem	2:0	1:9
Rateče na Gorenjskem	2:0	1:6
Stopiče	2:0	1:9
Vrh pri Vinici	2:0	2:3
Št. Jernej	1:9	2:1
Polica	1:9	1:6
Senožeče	1:9	1:3
Zagorje pri Savi	1:9	1:6
Brusnice	1:8	1:8
Hrenovice	1:8	1:5
Krašnja	1:8	1:8
Podlipa	1:8	?
Št. Rupert	1:8	2:4
Cerklje na Dolenjskem	1:7	1:0
Dolina	1:7	2:2

I m e	leta	
	1889	1888
Preloka	1:7	1:6
Šmarjeta	1:7	2:1
Šmihel pri Žužemberku	1:7	1:6
Kolovrat	1:6	1:6
Radeče pri Zidanem mostu	1:6	1:8
Toplice	1:6	1:5
Trnje	1:6	3:9
Sv. Trojica pri Mokronogu	1:6	3:0
Ambrus	1:5	1:5
Čatež pri Krškem	1:5	1:0
Škocjan pri Dobravi	1:5	1:7
Zagorje na Notranjskem	1:5	1:2
Erzelj	1:4	4:0
Trebelno	1:4	1:2
Fara pri Kostelju	1:3	1:0
Knežak	1:3	1:0
Kopanj	1:3	0:8
Košana	1:3	1:0
Preserje	1:3	1:0
Podgrad	1:3	1:0
Raka	1:3	1:1
Rakitna	1:3	1:1
Sava	1:3	1:2
Šmihel pri Novem mestu	1:3	1:3
Vreme	1:3	1:7

I m e	leta	
	1889	1888
Gora pri Idriji	1:2	3:2
Suhor na Dolenjskem	1:2	1:3
Bučka	1:1	1:3
Št. Jur pri Šmariji	1:1	1:4
Nadanje selo	1:0	1:0
Št. Peter pri Novem mestu	1:0	1:2
Stari trg pri Poljanah	1:0	0:8
Želimlje	1:0	1:1
Draga	0:9	1:1
Križovo pri Kostanjevici	0:9	1:0
Podzemelj	0:9	0:9
Slap	0:9	4:3
Dragatuš	0:8	0:4
Sv. Duh	0:8	0:9
Primskovo	0:7	0:3
Leskovica nad Loko	0:5	0:7
Poljanice	0:4	0:4
Golo	0:0	0:0
Polšnik	0:0	0:0
Št. Urška gora	0:0	0:0
Nadnormalno in normalno število udov 3:3%		
ima 141 fār, podnormalno 137. Letošnje leto je napredovalo v številu 189, nazadovalo 60 fārā, 29 pa jih je pri enakem številu ostalo, kakor leta 1888.		
Največje število Mohorjanov je imela mala eksposi-		

Izvirni dopisi.

Iz Prage, dne 8. decembra. (Jubilejna deželna izložba l. 1891. — Husov spomenik in novohusitsko farizejstvo. — Konec.) Pri sedanjem razburjenem sporu o proslavi Jana Husa na muzejnem poslopi govori in piše se na mlado-češki strani, kakor bi bil v istini Hus izključen iz muzeja, kar pa ni res. Kar na pr. g. dr. Grégrov list ne vé, vidim jaz skoro vsak dan, da je Jan Hus na muzeji, in ne samo njegovo ime na pločici temveč — cela podoba! Kajti veliki reliefi obraz mojstra Jana je vže na muzejnem pročelju nad vhomom v muzej, baš v sredi. V logii na pročelju novega poslopja nahajajo se namreč trije reliefi z napisi: Karol IV., Václav II., Rudolf II. Srednji relief (delo slovečega soharja Wagnerja) predstavlja založenje praške visoke šole od „očeta domovine“, cesarja Karola. Doba Karlova je s tem reliefom pomenljivo označena. Karol, sedeč na prestolu, izroča prvemu praškemu nadškofu Arnoštu iz Pardubic ustanovno listino. Za nadškofom stoji postava Jana Husa, rektorja in preustrojitelja praške univerze, ki se je porodil za vlade Karlove in je za vladanja sina njegovega Václava močno vplival na razvoj češkega vseučilišča. Postava Husova na pročelju našega muzeja se nahaja torej na najprikladnejšem mestu in ima gotovo večji pomen, nego priprosta plošča.

Sloveči umetelnik, ki je izgotovil ta relief, sohar g. Wagner z Dunaja, je letos po leti v Pragi vsakemu, kdor se je hotel o tem poučiti in slišati, razlagal, da to njegovo delo ne označuje trenutja ustanovitve visoke šole, temveč celo dōbo. Da je to takó in ne inače zaznamenovala je i „Zlatá Praha“ v svoji prvi številki, v koji je na prvi strani napominjani relief ilustriran in da je tretja oseba Jan Hus. Dotično ilustracijo sem Vam tudi priložil k dopisu, da se sami izvolite uveriti. Jedva je pa „Hlas Národa“ to obelodanil, so „Nár. Listy“ zavračali v svetem gnevu to črno prevaro. Umetelnik g. Wagner pa vse to potrjuje z Dunaja brzojavno v „Hlasu Národa“, kar nobenemu ni bilo tajno. —

Narodni stranki pač nihče ne more očitati, da ni Husovega spomina dostojno častila ali pa, da je celo tajila Husove zasluge za narod. Vsaj je lepa slika Brožíkova: „Obsodba Jana Husa“ bila kupljena za 30.000 gold. baš vsled prizadevanja staročeške stranke, kar pa bodi mimogredé omenjeno, kajti vsa svota ni še poplačana in bode trebalo še četrto stoletja v to. In glej! Vže imamo zopet novo zbirko za „Husov spomenik“, da, celo za dva hkrati, to je tudi za spomenik Palackega, za koji bi trebalo, da bi se Čehi ne sramovali pred tujci, najmanj 100.000 gld. Husov spomenik ima biti postavljen vsled predloga naših Novohusitov na Václavskem trgu, kjer je nekdanja stala soha sv. Václava, deželnega váruha; slednja je bila radi tega odstranjena, ker je ovirala promet, in baš v tem se pojavlja skrajno farizejstvo Novohusitov. Slednji s tem pozablajo na drugi dve narodni podjetji eminentne važnosti. Osrednjo matico šolsko in na češko

narodno gledališče v središču sesterske Morave, v Brnu, kjer narodnost češka v potu svojega obraza bije ljuti boj za vsako pēd rodne zemlje.

Jedne okoliščine koncem svojega vže itak obširnega dopisa ne morem zamolčati, in sicer je to razmera Novohusitov k framasonom ali kakor jih Vi nazivljate, „prostomavtarjem“. V mestnem zboru predlagal je Husovo podobo ali pločo na novem muzeji stari framason Voita Náprstek (leta 1848. nazivljaj se je še „Fingerhut“). V to svrhu izvoljeni odbor ima člena v svoji sredi starostovega namestnika dr. Eiselta, koji zavzema med praškimi framasoni odlično mesto, in dalje je dr. Podlipný tudi člen temu prepovedanemu društvu. Da bode kedaj v tej naši slovanski, ali kakor je zvesti prijatelj Husov, Hieronym, pisal: „v svatosvati Praze“, framason namestnik starostov, to se ni sanjalo nikomur.

Ni li to komedija, da se taki ljudje ponašajo s Husovim spominom, hvalisajo njegovo versko prepričanje, sami pa nimajo nobene vere! Ni li to komedija, če se ti ljudje obračajo zoper one, ki Husov spomin kot neustrašnega Čeha, rodoljuba in pisatelja spoštujejo in uznavajo, ter se jim posmehujejo! In da bi ti Novohusiti čestili njega kot mučenika za svoje prepričanje? Spomnijo naj se sv. Václava, sv. Ljudmila, sv. Vida, sv. Prokopa, ti vsi so bili pravi češki mučeniki. Sv. Ljudmila je vzgojevala Václava, váruha češke zemlje, in sv. Prokop je bil poslednji opat na Sazavi. Grégrovi se nikoli niso spomnili teh svetcev ali pozivljali Čeha, naj jim gradijo spomenike. Dan za dnevom prebiram skoro vse tu izhajajoče češke liste in še nikdar nisem čital imena bratov Grégr (recte: Grögr), da bi bila prispela samo z jednim vinarjem na največji spomenik: na hram sv. Vida, o kojem vam bom še v kratkem poročal.

Narod češki pa je ostal hladan na poziv v „Narod. L.“ za Husov spomenik ter pomiluje te ljudi, ki se naenkrat tako ogrevajo za proslavo Husovega spomina, ter se ne spominjajo zasluge očeta češkega naroda, pokojnega Palackega, kojem edino mora ves narod hvaležen biti za poučenje o slavni minulosti svoji. Oče naroda, Palacký, poslednja leta svojega življenja tako napadan in zasramovan v „Nár. Listech“, je bil, ki je iz prahu pozabljenja in zmedenega prediva lažij in prevar očistil povestnico slavne husitske dōbe ter narod poučil o pravem pomenu te dōbe. Slavnemu zgodovinarju Palackemu, koji je narod svoj vzdramil k političnemu življenju, čegar se narod kot svojega očeta hvaležno spominja, temu slavnemu možu imel bi vže biti davno v metropoli kraljestva postavljen spomenik, kar je sveta dolžnost češkega naroda!

Bojuje se tu za božjo resnico in pravo svetega slovanskega jezika! Za božjo resnico hoté se boriti oni, ki se rogajo Bogu, koji se proglašajo za večje krivoverce, nego je bil Hus sam? Bratomoren je ta razdor. Nekoliko koristolovcev in čestihlepnežev je to provzročilo, narod pa trpi. I nu, kjer ni vere, tudi ni spoštovanja in ljubezni do naroda!

Dnevne novice.

(Strokovni šoli za lesno obrt) podarila je tvrdka G. Tönnies mnogo lepih in raznovrstnih parketnih vzorcev, koje izdeluje napominana tvrdka v svoji ljubljanski tovarni, ter je takó pomnožila zbirko učil na tem obšekoristnem zavodu.

(Iz Idrije) nam naznanja vodstvo rudniške šole z ozirom na naše poročilo, da je zaradi ošpic šolski pouk ustavljen: Šola je bila zaprta zaradi ošpic od 6. do 21. oktobra, a od onega časa imamo zopet reden pouk.

(V Zagrebu) so v torek pri volitvah v mestni zastop v tretjem razredu z veliko večino prodrli kandidati meščanskega odbora. Od 1525 volilcev je prišlo na volišče 947. Izvoljeni so: dr. Amruš, St. Bošnjaković, dr. Frank, Fr. Golub, J. Guteša, A. Kocian, J. Plocherberger, in dr. Vrbanić. Kandidat kazinaške stranke s 328 glasovi zaostaja za meščanskim, ki je dobil najmanj glasov 622, za 294 glasov.

(V Brnu) je dné 26. novembra umrl dr. Matej Procházka, patrijarh češkoslovanske duhovščine in nestor čeških pisateljev na Moravskem, velezaslužen rodoljub, kanonik, ustanovnik in prvi vrednik lista „Hlas“ itd., v 78. letu. Dr. Procházka se je prejšnji dan ponesrečil na ulici; podrl je namreč starčka na tla neki izvozček, pretresli so se mu možgani, da je drugi dan umrl. Porodil se je leta 1811. v Brtnici na Moravi. Kot gimnazijski profesor si je pridobil velike zasluge za probujenje rodoljubne zavesti med dijaki. Slovstveno je deloval od leta 1843. do zadnjega dne. Spisal je mnogo izvirnih proizvodov, prevajal mnogo iz drugih knjig ter sodeloval pri mnogih listih na Češkem in Moravskem. Matej dr. Procházka je bil vzor duhovnika in rodoljuba.

(Tržaška odvetniška zbornica) je sprejela v svoj imenik dr. Mateja Trinajstiča kot odvetnika s sedežem v Buzetu.

(Prememba posesti.) Trboveljska rudniška družba je od Ed. Geipel-a za 78.000 gld. kupila rudnike pri Rimskih Toplicah.

(Društvo „Pravnik“) ima prihodnjo soboto, dné 14. decembra, svoj shod v hotelu „pri Slonu“. Začetek ob polu 8. uri. Društveni odbornik g. Anton Levec bode predaval „o preložitvi dné po § 13. pravdne novele“.

(Slovensko gledališče.) V nedeljo, dné 15. decembra, igrala se bode narodna igra s petjem: „Revček Andrejček“, izven predplačila in z znižano vstopnino. Ker občinstvo že zdaj naroča sedeže, naprošeni smo, opozoriti p. n. čitatelje, da pošljejo v soboto do 12. ure opoldne po svoje vstopnice, ker se bodo pozneje prodajale ne oziraje se na abonnement.

(Potres.) Povedali smo že, da je bil preteklo nedeljo zjutraj potres po Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Prijatelj našemu listu sporoča, da je ob istem času (t. j. ob 6. uri in 22 minut zjutraj) prav dobro opazoval potres tudi v Ljubljani. Sunek je trajal kakor dve sekundi; gibanje ni bilo močno, šumenje pregibajoče se hišne oprave pa prav znatno.

tura Bevke s 362 prebivalci, ki šteje 74 udov, tedaj 20 4/10, tako da je ud že vsak peti prebivalec, ter visoko nadkriljuje vse druge fane na Kranjskem. Samo tri slovenske duhovnije kranjske ne štejejo nobenega uda, namreč Golo, Št. Urška gora in Polšnik. Zadnja med temi je Polšnik, ker šteje med njimi največ faranov (1247).

V naslednjem podam še pregled povprečnega števila po posamnih dekanijah v odstotkih leta 1889.

Dekanija	leta 1889	Dekanija	leta 1889
Radovljica . . .	4 85	Cirknica . . .	3 08
Idrija	4 84	Ribnica	3 01
Loka	4 41	Trebnje	2 84
Ljubljana . . .	4 24	Šmartno pri Litiji	2 79
Kranj	4 19	Postojna	2 46
Kamnik	4 08	Rudolfovo . . .	2 45
Vrhnika	3 55	Metlika	2 12
Vipava	3 41	Trnovo	1 79
Moravče	3 22	Leskovec	1 74
Šmarje	3 18		

V gorenjskih dekanijah je število nadnormalno 4 24/10, v notranjskih normalno 3 18/10, v dolenskih podnormalno 2 59/10.

Tako je z božjo pomočjo naša družba tako ogromno napredovala, da bi si največji optimist ne

bil upal kaj tacega misliti. In vendar nam kaže ta statistični pregled, da še ni do vrhunca dospela, da se dá število še zelo pomnožiti posebno po tistih farah, katere dosedaj štejejo še malo udov. Vem, da se vse ne morejo z eno mero meriti, ker znano je, kako siromašne so nekatere zlasti po Dolenjskem, da ljudem še za najpotrebnejše stvari, za sol, nedostaja denarja. Mnogo jih je pa, kjer bi se število udov z nekoliko dobro voljo in požrtvovalnostjo dalo povzdigniti vsaj do normalnega števila. S ponosom smemo reči: Družba sv. Mohora je naš veličastni, duhovni narodni dom, da ga lepšega nikdar zgradili ne bomo. Skrbimo le, da ga naša nesrečna nesloga in pa brezumni duh časa ne bode podiral. Ko bi slovenska duhovščina ne bila družega storila za svoj narod, kakor da je to družbo osnovala in tako velikansko razširila, ima zaslug dovolj; — pa plačilo za to? Je znana „Krtiča“. — Odbor Mohorjeve družbe si hvalevredno prizadeva, da bi ustrezal opravičenim željam, kar gotovo ni lahko. Naj bi se tudi pisatelji slovenski odzivali prošnjam odborovim ter spisovali priprostemu ljudstvu primernih povesti, katerih najbolj pogrešamo. Žalostno bi bilo res, ko bi morali soditi, da naši večji pisatelji nebejo ali pa ne znajo pisati v duhu, ki ugaja našemu vernemu ljudstvu. Menim, da ga ni lepšega in vplivnejšega dela, kakor pisati za Mo-

horjevo družbo, katere knjige bere na samo nad 40.000 udov, ampak lahko rečem ves narod slovenski. Naše dobro ljudstvo bode leta in leta hvaležno svojim duhovnim dobrotvoriteljem - pisateljem in blagrovalo njih spomin. Ocenio družbinih knjig sicer prepuščam drugemu vajenemu peresu, vendar pa si ne morem kaj, da ne bi opomnil, kako naj se nikar ne piše za naše ljudstvo. V povesti: „Domačija nad vse“ berem to-le: „Spati pomeni toliko, kakor utešiti notranje razvnetje, odložiti delavno orodje, upokojiti dušo, zadušiti strast, povrniti se v naročje matere narave, prestvarjati sebe iz malodušnega v pogumnega, blagega človeka. Tako se je glasilo mnenje vseh popotnikov, izobraženih, kakor priprostih(?)“ Na str. 45 pa: „Pogled na krasno prirodo ima neskončen vpliv na človeško čuvstvovanje. On vzbuja vesele ali žalostne, blage ali nečimurne misli, namreč takošne, kakoršnim je najbolj njegova duša nagnjena. Priroda ne stvarja občutkov v nas, temveč jih samo oživlja.“ Take refleksije nikakor ne prija priprostemu umu in ukusu ljudstva.

Delujmo tedaj vztrajno vsi, da se še više in veličastneje gradi naš duhovni narodni dom, na eni strani slavni odbor in vrli pisatelji, na drugi strani udje mohorski. V to pomoz Bog!

Puščavnik pod B.

(Veliko postrv) so dné 10. t. m. v Bolci vjeli ribiči v reki Soči. Riba je bila dolga 1 meter in je tehtala 12 kilogramov.

(Deželni okrajni zdravnik) s sedežem na Vrhniki je imenovan g. dr. Janko Marolt.

(Delfina) so videli dné 9. t. m. sredi tržaške luke pred hotelom „De la Ville“. Velika riba se je premetavala v morskih valovih. Zbralo se je mnogo občinstva. Ribiči so vse jutro lovili redko pomorsko zver — brez uspeha.

(Vspored zabavnega družbinskega večera kluba slov. biciklistov.) — Biciklistka koračnica. — Vilhar: Ouverture k operi „Jamska Ivanka“. — Pozdrav. — Mašek: „Strunam“, pesen, svira godba. — Gounod: Fantazija iz opere „Faust“. — Mašek: „Lahko noč“, biciklistski četverošpev. — Martinak: „Grlica“, polka franc. — „Podoba“ kluba slovenskih biciklistov. — Nemrava: „Slovanstvo ve svih pčevch“, svira godba. — I. Knahl: „Pihaj vetrič“, četverošpev, pojó gg. Pribil, Pelan, Štamear, Dečman. — Ipavec: „Domovina“, pesen za krilni rog. — „Koplet“, poje g. Gričar s spremljevanjem godbe. — Ivanovič: „La belle Roumaine“, valček. — Anton Hajdrih: „Mladini“, poje biciklistski zbor. — Iv. pl. Zajc: Duet in finale iz opere: „Nikola Šubić-Zrinjski“. — Strauss: „Naprej“, brzopolka.

(Nov vremenski prerok), ki prerokuje 24 ur naprej vsako vremensko premembo, nazivlje se „Hygrometer“. Ta stroj je zelo umetno izdelan; ima obliko naših stenskih ur, izdelava in razpošilja ga osrednji društveni zavod v Frauendorfu na Bavarskem (pošta Vilshofen). Ta „Hygrometer“, ki je zajedno olepšava za sobe, je po ceni, in stane samo dve marki, elegantno izdelan pa štiri marke.

Raznoterosti.

— Hans Kirchmaier, znani „bauernführer“ in vrednik, je dné 7. decembra umrl v kaznilnici Suben.

— Sultan bo prihodnje leto nemškemu cesarju obisk vrnil. „Graždanin“ pravi, da bo prišel tudi na Dunaj in v Peterburg.

— Zmrznjenih so našli blizu Požuna sedem oseb, katere je nevihta pod milim nebom iznenadila.

Telegrami.

Dunaj, 11. decembra. Kardinalu Ganglbauerju se je takó shujšalo, da ni več upanja. Od pete ure popoldne je nezavesten.

Dunaj, 12. decembra. Zbornica poslancev: Okrožno sodišče v Kremsu prosi dovoljenja, da bi smelo kazenski postopati zoper Eichhorna zaradi razžaljenja časti. Derschatta in tovariši interpelujejo Taaffeja zaradi razpustitve društva nemških dijakov iz Češke v Gradci. Knotz in tovariši pa zaradi prepovedanih zborovanj v Tešinu in Kamnicah, ki sta hotela izjavo zoper češki deželni zbor skleniti. Vergani in tovariši predlagajo, naj se izda postava o izseljevalnih agentih in ustanové pisarne, ki bi svetovale in pomagale izseljencem.

Bukarešt, 12. decembra. Rumunskim carinskim uradom je z okrožnico naročeno, naj z blagom, ki je v Švici le naturalizovano in ni švicarskega izvira, postopajo po samoupravnem glavnem tarifu. Ta naredba je potrebna, ker so obrtniki drugih dežel preko Švice pošiljali svoje v Rumunijo namenjeno blago ter tako imeli koristi od pogodbenega tarifa.

Madrid, 11. decembra. Mornarični minister Arias hoče odstopiti. Sagasta ga je prosil, naj ostane v službi do ministerstvene preosnove.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
11	7. u. jut.	731.2	-2.0	sl. zap.	oblačno	2-10
	2. u. pop.	729.6	-2.4	sl. zap.	"	dež
	9. u. več.	736.4	-3.6	"	"	

Srednja temperatura 1.3° za 1.9° pod normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)

12. decembra.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85	gld.	80	kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16 % "	86	"	25	"
5% avstr. zlata renta, davka prosta	107	"	85	"
Papirna renta, davka prosta	100	"	65	"
Akcije avstr.-ogerske banke	920	"	—	"
Kreditne akcije	317	"	75	"
London	117	"	55	"
Srebro	—	"	—	"
Francoski napoleond.	9	"	34	"
Cesarski cekini	5	"	48	"
Nemške marke	57	"	70	"

Umrli so:

9. decembra. Rozalija Rom, hišna posestnica, 86 let, Poljanski nasip 12, marasmus.

Vabilo na naročbo.

Ob bližajočem se koncu leta vabimo vse došedanje naročnike, da nemudoma ponové svojo naročbo, da se odveč nam ne nakopiči delo ob novem letu. V kratki dóbi svojega izhajanja postal je „DOMOLJUB“ ljubljene slovenskega ljudstva. Tudi neimoviti more si ga omisliti radi tako nizke cene, pa tudi ume ga vsak zaradi poljudnosti njegove. V lepem številu razpošilja se že „DOMOLJUB“ med Slovence, a želeli je, da se s tem letom število njegovih naročnikov še podvoji ali potroji. Kakor smo se trudili vstrezati svojim naročnikom do zdaj, tako obetamo to tudi v prihodnje. Plačniki „SLOVENCA“ dobivajo „DOMOLJUBA“ kakor do sedaj zastonj, a sam „DOMOLJUB“ stane na leto 80 kr. in za pol leta 40 kr. V krajih, kjer se jih več naroči, najbolj kaže, da eden pobere za vse naročnino ter jo skupno pošlje po nakaznici. Pri novih naročnikih naj se vselej pristavi: nov, da se nam delo prikrajša. Želeli je tudi, da bi se pod enim naslovom po več listov naročevalo. Posebno se priporoča „DOMOLJUB“ p. n. gosp. duhovnikom, županom in učiteljem, da nevede v tem oziru blagovoljno podpirajo s svojimi nasveti. Naročnina naj se pošilja: Opravništvu „DOMOLJUBA“, v Ljubljani.

Opravništvo „DOMOLJUBA“.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Brata Eberl,

izdelovalca oljnatih barv, firnežev, lakov in napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in meblje.

Ljubljana,

za Frančiškansko cerkvijsko v g. J. Vilharja hiši št. 4.

prilporečata prečast. duhovščini in p. n. občinstvu vse v njiju stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot znano resno fino delo in najnižje cene.

Posebno prilporečilne za prekupe so oljnaté barve v ploščevinastih pušicah (Bleebüchsen) v domačem lanenem oljnatem firneži najfinije naribane in boljše nego vse te vrste v prodajalnah. (18)

☛ Cenike na zahtevanje. ☛

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

IVAN JAX

v Ljubljani.

Cenike pošiljam zastonj in franko.

Velika zaloga šivalnih strojev.

(20-6)

Kako moremo vreme naprej dočeti.

Edino le s „hygrometrom“, nareč z v. getabilno vremensko uro. Slednja kaže vreme že 24 ur naprej. Take ure sicer v raznih krajih izdelujejo, toda le oni hygrometri so pravi, katere razpošilja društveni centralé v Frauendorfu, pošta Vilshofen na Bavarskem. Oblika njena je ona lične stenske ure, ki je ob enem mičen list za sobe. Cena je jako nizka, namreč le 2 marki. V elegantnem lesenem ohišji, s steklenim pokrovom 4 marke.

(2-1)

VIZITNICE

KATOL. TISKARNA.

prilporeča

Po kratki rabi neobhodno potrebno sredstvo za čiščenje zob.

Lepota zob.

Nova ameriška

zobna glicerín-crème

(preskušena od zdravstvene oblasti)

KALODONT F. A. Sarg-ov sin in drugovi,

c. kr. dvorni zalagatelj na DUNAJ.

Dobiva se pri vseh lekarnah in parfumerijah itd. I komad 35 kr.

V Ljubljani pri lekarnarjih Erazmu Birschitzu, Vilj. Mayerju, Gabrijelu Piccoliju, Iv. Svobodi, pl. Trnkóczyju, dalje pri C. Karingerju, Josipu Kordinu, Petru Lasniku, M. F. Suppanu, Antonu Krisperju.

(52-18)

Adolf Vogel,

zavod za cerkvena dela

Inomost, Tirolsko

se prilporeča za naročila

kornih klopj, spovednic, klečalnikov altarjev in prižnic,

v gotiškem, romanskem in bicantinskem slogu.

Sohe svetnikov

lesene, fino oljnatobarvane in pozlačene, v vsaki velikosti.

Izbuknjene (relief-) podobe

kot n. pr. 14 podob križevega pota.

☛ **CHRISTUS CORPUS** ☛

s križem ali brez križa, fino oljnatobarvan za cerkev in dom, kakor tudi za misijonske in poljske križe.

Božično - jaslične predstave

Cvetlice od lesa

pristno posrebrene in pozlačene, za cerkvene altarje zaradi lepe oblike in trajnosti posebno prilporečljive.

Oljnaté slike na platnu v vsaki velikosti, kot n. pr. za altarje, bratovščine, zastave, bandera itd.

Postaje križevega pota

na platnu oljnaté barvane, z okvirjem ali brez okvirja.

Sveti grobovi.

☛ Ilustrovane cenike pošiljam na zahtevanje franko in zastonj. ☛

Z veseljem potrjujem, da so sohe, katere sem pri Vas naročil, gledé umetniške izvršitve zadovoljile takó mene kakor tudi dotično župnijo, istotako tudi hvaležno priznavam, da ste točno in v pravem času izvršili naročilo.

Na Dunaji, januarja 1885.

Spoštovanjem

(8-1)

Edvard baron Stülfried.